

Referanser: KR 112/21

Arkivsak: 21/04405-91

Saksdokumenter:

Revidert samarbeidsavtale KIFO og Kirkerådet
Vedlegg 1 KIFOs langsiktige oppgaver for Kirkerådet

Samarbeidsavtale mellom Den norske kirke og KIFO – Institutt for kirke-, religion- og livssynsforskning

Sammendrag

Den norske kirkes nåværende samarbeidsavtale med KIFO løper ut 2026, og det er definert i samarbeidsavtalen at eventuell ny samarbeidsavtale skal være avklart senest i løpet av tredje kvartal 2025. Denne saken foreslår revidert samarbeidsavtale for årene 2027-2031. Samarbeidsavtalen reduserer viderefører et årlig tilskudd til KIFO på 60 % av dagens nivå, med en avgrensning i oppgaver.

Forslag til vedtak

Kirkerådet gir sin tilslutning til *Samarbeidsavtale ved tildeling av tilskudd mellom Den norske kirke v/Kirkerådet og KIFO – Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.*

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådets ressurser til forskning er i stor grad kanalisert gjennom et årlig tilskudd til KIFO - Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning (KIFO). Etter vedtak i Kirkemøtet i 1992 ble KIFO etablert i 1993. Midler til satsingen kom fra Opplysningsvesenets Fond (den gang Særfond II midler), for så å bli en fast post på statsbudsjettet. I 2013 overtok Kirkerådet ansvaret for tildeling og oppfølging. Utviklingen som blant annet er dokumentert gjennom en egen evaluering i 2019 viser en produksjon som preges av høy kvalitet og mange store evalueringer av kirkelige temaer og reformer.

Kirkerådet vedtok i KR 112/21:

Kirkerådet gir sin tilslutning til den vedlagte *Samarbeidsavtale ved tildeling av tilskudd mellom Den norske kirke v/Kirkerådet og KIFO – Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning*.

Samarbeidsavtalen trådte i kraft 1.1.2022 og gjelder ut 2026. Samarbeidsavtalen sier:

3.2 Fornyelse av avtalen

Avtalen kan fornyes med 5 år. Eventuell fornyelse av avtalen skal være basert på enighet mellom partene. Partene skal senest to år før utløpet av avtaleperioden starte prosessen med eventuell fornyelse. Ny avtale må være avklart senest 3. kvartal 2025.

Erfaringer med nåværende samarbeidsavtale

Tilskuddsmidlene som bevilges til KIFO skal benyttes til forskningsoppgaver som er relevante for Den norske kirke. Forskningen skal bidra med kunnskap som setter Den norske kirke bedre i stand til å løse sine oppgaver.

Nåværende samarbeidsavtale beskriver at Kirkerådets årlige tilskudd til KIFO for 2022 er kr 7.457.988, og at dette indeksreguleres. Tilskuddet i 2025 er på kr 8.354.000. Tilskuddet skal ifølge samarbeidsavtalen fordeles på følgende måter:

- Årlig grunnbevilgning. Dette er frie midler til fagutvikling i KIFO. Dette utgjør 15 % av det årlige tilskuddet.
- Tilskudd til konkrete langsiktige oppgaver som løper i hele avtaleperioden. Dette er arbeid som vil gå over flere år og som vil kunne bidra til å sikre et godt analysegrunnlag innenfor viktige og utvalgte områder. Beskrivelse og kostnadsberegning av de langsiktige oppgavene framgår av vedlegg 1. Dette utgjør minimum 50 % av det årlige tilskuddet. I tillegg kan det avtales bruk av større del av tilskuddet til langsiktige oppgaver.
- Det resterende beløpet avsettes til en pott med midler som skal benyttes til tildeling av konkrete tidsavgrensede prosjekter. Prosjektene beskrives og kostnadsberegnes innenfor den avtalte rammen for denne potten. Disse beskrives i vedlegg 2 som oppdateres årlig etter nærmere fastsatt prosedyre (vedlegg 3). Tildelte midler kan benyttes til fullfinansierte prosjekter eller til prosjekter som er sam- eller delfinansierte.

KIFO har som andre tilskuddsmottakere på budsjettgruppe 3 hatt årlig møte med Kirkerådet hvor årsrapport og regnskap har blitt gjennomgått og Kirkerådet har gitt sin faglige respons på arbeidet.

KIFOs leveranse knyttet til langsiktige oppgaver har vært perspektivmeldingen som ble presentert på Kirkerådets møte i september 2024. 50 % av tilskuddet for 2022, 2023 og halve 2024 innebærer at den samlede kostnaden for perspektivmeldingen

har vært rundt 10 millioner kroner. Samlet sett har Perspektivmeldingen verdi for Den norske kirke, særlig om den blir brukt til samtaler på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. KIFO har også evnet å sette agenda og dels også å snu en forestilling om masseutmelding av Den norske kirke, ved å peke på at viktigste årsak til medlemsnedgang i Den norske kirke er at medlemmene dør.

KIFO har igangsatt arbeidet med nye langsiktige prosjekter for de kommende årene i tett samarbeid med Kirkerådet, og de foreløpig skisserte langvarige prosjektene berører sentrale problemstillinger for Den norske kirke. Dette er et argument for en ny samarbeidsavtale som gir KIFO grunnlag for å arbeide videre med langsiktige prosjekter.

Videre har det årlig mellom Kirkerådet og KIFO vært avtalt tidsavgrensede prosjekter. KIFO har levert korte prosjektbeskrivelser som har vært grunnlag for valg av prosjekt, og Kirkerådet har sittet i referansegruppe for hvert kortvarige prosjekt. Prosjektene har vært:

- Andrekarriereprester i Den norske kirke (2022)
- En undersøkelse av *Vår grønne menighet* i Den norske kirke (2022)
- Kulturrådgiverne i Den norske kirke (2023)
- Diakoni på ville veier? Om nye diakonale praksiser (2023)
- Sekretærbistand til rapporten Den norske kirkes i møte med jøder og jødedom (2024)
- Den norske kirke og forsoning i Sápmi/Saepmie/Sámeednam (2024)

Alle rapportene er tilgjengelig på KIFOs hjemmeside. Mange av prosjektene har vært nyttige for Kirkerådet, og samtidig har man både fra Kirkerådets og KIFOs side erfart at rammene for kortvarige prosjekter - at prosjekter skal avtales hver høst og deretter gjennomføres i løpet av ett kalenderår – ikke alltid er de beste for å legge til rette for forskning. Dette er bakgrunnen for at det i revidert samarbeidsavtale kun legges opp til langsiktige forskningsprosjekter.

Annen forskning

Kirkerådet har de siste årene også gjort andre erfaringer med anskaffelse av eller tilskudd til forskning, som det er relevant å se KIFOs leveranser opp mot.

VIDs forskning på frivillighet

I forlengelse av at Kirkerådet gjorde vedtak i sak KR 07/20 Frivillighet i Den norske kirke, og som del av Kirkerådets treårige handlingsplan for frivillighet, anskaffet Kirkerådet i 2021 forskning på dette. VID vant med et forskningsprosjekt om ledelse, kultur og organisering som stimulerer til frivillighet i Den norske kirke. Kostnaden var på 850.000 kr. Det må tas høyde for at dette innebærer at VID også la egeninnsats inn i prosjektet. Prosjektet resulterte i boka *En god frivillighetskultur*, og et 30 siders hefte for samtaler om utviklingen av frivillighet i menigheter og staber,

VIDs forskning på kristne migranter

VID gjennomførte 2021-2023 et forskningsprosjekt knyttet til handlingsplanen for kristne migranter. Kirkerådets kostnad knyttet til prosjektet var et tilskudd på 600.000 kr. Kirkerådets erfaring var at VID la inn mye egne ressurser i prosjektet.

Arbeidet resulterte i rapporten «I min Fars hus er det mange rom. Kristne migranter i møte med Den norske kirke».

MFs forskning på gravferd

I forbindelse med at gravferd var vedtatt fokusområde for Kirkerådet, gjorde Kirkerådet i 2022 en anskaffelse av et forskningsprosjekt på samspillet mellom kirke, pårørende og gravferdsbyrå. MF vitenskapelig høyskole vant anbudet og leverte rapporten «Forhandlinger ved graven». Kostnaden var på 750.000 kr. Kirkerådet har benyttet rapporten i et omfattende formidlingsarbeid både overfor kirkens ansatte og i eksterne fora. Den inngår nå som ressursgrunnlag for revidering av gravferdsliturgien.

Oppsummering

Den norske kirke har det siste årene vært gjennom en meget krevende økonomisk situasjon med påfølgende nedbemanning. Egenkapitalen er lav, pensjonsregningene er uforutsigbare og kirken har store og kostnadskrevende utfordringer, blant annet innen digitalisering. Den norske kirke har samtidig god nytte av et forskningsmiljø som over tid ser kirken utenfra, vedlikeholder data og analyserer trender. Samspillet mellom KIFO og Kirkerådet utvikles nå til å bli tettere gjennom flere møtepunkter og mer samarbeid om datautveksling. Med en sterkt redusert kirkefaglig bemanning i Kirkerådet, er KIFO et viktig miljø som styrker den samlede kirkefaglige kapasiteten nasjonalt. Med bakgrunn i dette, og i erfaringene knyttet til kortvarige prosjekter, foreslås tilskuddet videreført, samtidig som det reduseres til 60 % av dagens nivå. KIFO jobber med tilskudd fra andre på livssynsfeltet, blant annet Humanetisk forbund.

KIFO behandler samarbeidsavtalen i styremøte 12. september. Vedlagte samarbeidsavtale markerer med spor endringer fra som er forskjellen fra samarbeidsavtalen 2022-2026.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkerådets tilskudd til KIFO for 2025 er kr 8.354.000. Dette er samme nivå som i 2021, men regulert i henhold til konsumprisindeksen. En reduksjon til 60 % fra og med 2027 innebærer en årlig besparelse på ca 3,3 millioner kroner. I årene framover vil det være relevant å vurdere om deler av de frigjorte midlene skal gå til anskaffelse av forskning, hvor KIFO og flere andre aktører vil konkurrere om oppdragene.